

"Two kinds of changes in Lao tzu's thought" במאמר

Sung peng hsu

הקדמה

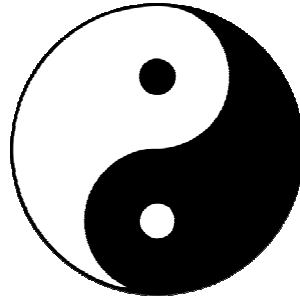
"הדרך מוליד את האחד,
האחד - את השניים,
השניים - את השלושה,
השלושה - את ריבוא הדברים:
ריבוא הדברים נושאים על גבם את היין וחובקים
בזרועותיהם את היאנג,
ומערבלים את הצי ליצור הרמוניה".....
(ספר הדאו, פרק 42, תרגום: דאור/ אריאל, 2007)

הפילוסופיה והרפואה הסינית הן הוליסטיות בטבען, ומעדיפות את ההסתכלות על השלם, והבנת הקשרים בין חלקיו השונים, על-פני ההתמקדות בפרטים, אליה רגיל בן המערב. השלם הוא העולם כולו (הדאו), ולפי הבנת הסינים, כל פרט מתוכו מייצג את השלם ומהווה שלם בפני עצמו, בו-זמנית. האדם, כ"שלם קטן בתוך שלם גדול", מקיים בתוכו את אותה המחזוריות הקיימת בטבע מסביבו. (בין שמים לארץ, ע"מ 25, 1995). הפילוסוף הסיני לאו-דזה, שחי לפני כ-2500 שנה, כתב את "דאו טה-צ'ינג", או "ספר הדרך הסגולה", בו הוא מזכיר, בצורת שירים ופרוזה את השקפתו לגבי חיי האדם בעולם (ספר הדאו, דאור/אריאל, מבוא, 2007) בעזרת המונחים: דאו, סגולה, שמיים וארץ, יין ויאנג מתאר לאו-דזה ומסביר את העולם והתהליכים הקורים בו.

במאמר זה, אתמקד בצמד מושגים עיקרי המתאר תנועה אינסופית אל שיווי משקל ממנו והחוצה, השתנות תופעות ובדיקת גבולות באמצעות המשגה של המונחים יין (Yin) ויאנג (Yang). לשם כך, אשתמש במאמר: "Two kinds of changes", אותו כתב Sung Peng Hsh, המתאר את מערכת היחסים בין היין ליאנג על פי כתביו של לאו דזה מספר "הדרך הסגולה" ואביא את תפיסתו של סנג על – פיו לאו דזה מבחין כי היין, הנשי, על תכונותיו הסבלניות הוא המעניק את הכוח המניע לעולם, ולא היאנג האסרטיבי, כפי שמקובל לחשוב.

מודל היין והיאנג בדאואיזם וברפואה הסינית

יין (Yin), במשמעותו המילולית, הוא "הצד המוצל של ההר". בצד המוצל קר, הכל נסתר, הפעילות המתקיימת מבוצעת לאט. היין נחשב לפסיבי, חשוך, רטוב, איטי, פנימי. היאנג (Yang), במשמעותו המילולית, הוא "הצד המואר של ההר". בצד המואר מאירה השמש, חם, הכל גלוי, הפעילות מהירה ואנרגטית. היאנג נחשב לאקטיבי, מוביל התנועה, השליט, מואר, יבש, מהיר, חיצוני. (שיאצו, כריס ג'רמי וגבריאל מוג'אי, 1996)

הסמל המקובל לתיאור הצמד יין-יאנג הוא המעגל ובתוכו שתי "טיפות", שחורה ולבנה, הזורמות אחת לתוך השנייה. סמל "שתי הטיפות" אינו מבטא חלוקה מוחלטת אלא זרימה ושינוי: צד ההר המוצל עכשיו, יהיה מואר אחר-כך, והצד המואר עכשיו, יוצל אחר-כך. סמל הטיפות הזורמות מבטא את מערכת היחסים בין היין והיאנג, המורכבת מחמישה תנאים הכרחיים של השוואה וניגוד:

א. **יצירה הדדית בין היין והיאנג**: למרות שניתן להבדיל בין יין ליאנג, אי אפשר להפריד ביניהם. הם תלויים האחד בשני ומוגדרים האחד על-ידי השני - כל אחד הכרחי לקיום בן זוגו. לא היינו יכולים להשתמש במילה "גבוה" אם לא הייתה קימת המילה "נמוך", לא היה "ימין" בלי "שמאל".

ב. **ניגודים יחסיים**: בכל מקלחת נמצא ברז למים חמים וברז למים קרים. המים החמים הם יאנג והמים הקרים הם יין, אולם הגדרות אלו נכונות רק באופן יחסי. המים הקרים מהברז הם יאנג, בהשוואה למי קרח מהמקרר, ומי-הברז החמים הם יין, לעומת מים רותחים מקומקום התה. כל יין ויאנג יחסיים זה לזה.

ג. **כל יין ויאנג ניתנים לחלוקה פנימית נוספת**: אותה חלוקה מאפשרת לנו להבין אינסוף תופעות. בגוף האדם נחשב החלק הקדמי ליין והאחורי ליאנג, אך בחלק הקדמי החזה נחשב ליאנג, כי הוא נמצא מעל לבטן, הנחשבת ליין. כך שהחזה הוא יאנג בתוך יין, והבטן היא יין בתוך יין. ניתן להמשיך בחלוקה זו עד אינסוף.

ד. **טרנספורמציה**: הדבר היחידי שקבוע בטבע הוא חוסר הקביעות. שום דבר בטבע אינו קבוע, פרט לשינוי. היין נע לכוון היאנג, והיאנג נע לכוון היין. זה טבעו של היקום. אפילו על הר, שנראה לנו יציב לחלוטין, פועלים באופן תמידי כוחות הרס ובניה. צמח שנובט הוא יאנג, מתפתח מהר ופורץ אל העולם. עם הזמן הוא מאט את התפתחותו, ולבסוף הופך לגזע חזק ויציב - יין. בשיאו הופך היין ליאנג, ולהפך.

ה שליטה וביקורת בין היין והיאנג : "יותר מדי חום" מבטא "מעט מדי קור". עולם התופעות חייב לשמור על איזון תמידי. איזון זה יושג רק תוך שליטה ובקרה מתמדת של היין על היאנג, ולהפך. לדוגמא, במנוע יש מערכת קירור (רדיאטור). אם חסרים מים המנוע יתחמם, ואם הם יקפאו המנוע לא יפעל כלל. האיזון בין השניים מאפשר תפקוד תקין ("בריאות") למנוע.

יחסים אלה בין היין והיאנג, מבטאים את היחסים הקיימים בעולם - במאקרו ובגוף האדם - כמיקרו. באופן תיאורטי, כאשר הגוף נמצא באיזון, היין והיאנג נמצאים במצב שווה, אבל במציאות, "קו השוויון" הדמיוני בין היין והיאנג נמצא בשינוי מתמיד היות שיחסי הכוחות בין היין והיאנג משתנים ללא הרף. השינוי הזה הוא מטבעו של עולם: בלי גשם בחורף לא יצמחו פרחים באביב, לא ייווצרו פירות בקיץ ולא יופצו זרעים בסתיו, לקראת החורף הבא. הזרימה המאוזנת, מיין ליאנג ובחזרה, הכרחית כדי לקיים את החיים עלי אדמות. בצורת בחורף תביא לקיץ שחון ושטפונות בחורף יביאו לסחיפת אדמה ועקירת עצים. כדי שהטבע יהיה "בריא", צריך איזון בזרימה שבין עונות השנה, שלא תהיה אחת "חזקה מדי" או "חלשה מדי" שביל האחרות. לאיזון זה מתייחסים ברפואה הסינית כאשר מדברים על "הרמוניה", והוא קיים באדם כמו גם בעולם כולו.

הרפואה הסינית, הבנויה על הפילוסופיה הדאואיסטית, רואה באדם שלם קטן בתוך שלם גדול – העולם כולו. המתרחש בעולם – חילופי היום והלילה, העונות והשנים – משפיעים על האדם, והאדם בתורו משפיע על העולם – צד ומלקט, חורש וזורע, קוצר ואוסף, כורת ונוטע עצים, בונה בתים וכבישים, מוליד ילדים, מזדקן ומת.

האדם, שהוא חלק מהעולם, כפוף לאותם חוקים המתארים את המחזוריות הקיימת בכל דבר. לכן, כשם שנהיגה בטוחה בכביש מצריכה הבנה של הכללים הנהוגים בכביש, כך בריאות האדם תלויה בהבנת הכללים הנהוגים בעולם. נהיגה בניגוד לחוקי-התנועה תביא לתאונה – גדולה או קטנה, תלוי במצב. נהיגה ב"שבילי החיים", בניגוד לכללי היין והיאנג, תביא ל"תאונה בריאותית" – אי-נוחות, מחלה או מוות(כריס גירמי, דניאל מוג'אי, ע"מ 122, 1996)

ב"ספר הרפואה הפנימית של הקיסר הצהוב", מסופר על "בני האלמוות הקדמונים", שחיו לפי כללי היין והיאנג, ולכן יכלו לאכול כל מזון, ללבוש כל בגד, לגור בכל מעון ולחיות בכל אקלים, בלי שבריאותם תיפגע. לעומתם, האנשים היום (כך לדברי הספר, שנכתב לפני כ-2300 שנה!) אינם מכירים את הכללים ואינם חיים לפיהם: הם אוכלים יותר מדי (יין) ופעילים (יאנג) מעט מדי, מבליים במסיבות (יאנג) בלילה (שהוא יין) ולכן ישנים (יין) (שהוא יאנג), מקיימים יחסי-מין כשהם שיכורים – ואחר-כך מתלוננים שהם לא מרגישים טוב... המבין את הרעיון המרכזי העומד מאחורי עקרון שלמות הניגודים, היין-יאנג, יבין מתוכו איך עליו לחיות כדי לשמור על בריאותו: לעבוד ביום ולישון בלילה, לאכול מספיק ולא יותר מדי, לשמור את כוחו ולא לבזבז אותו. הספר נותן גם הוראות מפורטות המתייחסות לחילופי העונות והשינוי הרצוי בהתנהגות האדם. הספר גם מסביר מה ייקרה למי שלא ישמור על הכללים, ואיזה נזקים ייגרמו לבריאותו. (ספר "הרפואה הפנימית של הקיסר הצהוב", ע"מ 27, 1994).

"Two kinds of changes in Lao tzu's thought" במאמר

Sung peng hsu

" בכיוון ההפוך – זו תנועת הדרך,

החולשה – זה כוחו.

רבוא הדברים בעולם נולדים מן היש:

היש נולד מן האין"...

(ספר הדאו, פרק 40, דאור/אריאל, 2007)

המאמר עוסק בשני שינויים בעולם המשקפים את תפיסת העולם של לאו-דזה והם השינויים החלים על היין והיאנג. הפרשנות אותה מציג סנג במאמרו, היא לגבי אופי השינויים. סנג מציג אותם כשינוי ספונטאני, אותו הוא מקשר ליין, ואנספונטאני ומקשרו ליאנג. גם את הטאו בתכונתו המיוחדת לה הוא קורא Tzu Jan (טזו-זן), הוא מקשר לשינוי ספונטאני. חשיבות של תכונה זו מבוטאת בפרק 25 –

"... יש דבר שגיבושו בערפל,

נולד לפני השמים והארץ:

שקט! שומם!....

.. האדם שם לו למופת את הארץ,

הארץ את השמים,

השמים את הדרך,

והדרך את ה"כך מעצמו".

(ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).

על –פי לאו-דזה, השינויים הספונטאניים נוצרים מדרך הטבע בעוד השינויים האנספונטאניים נוצרים באמצעות ההתערבות האנושית. לאו-דזה ער לדילמה/פרדוקס בקיום האדם: האדם לא מונע כמו חיה רק על-ידי אינסטינקטים, אלא גם על-ידי מודעות עצמית וכך יוצר לעצמו עולם אישי. יצירת העולם הסימבולי מתרחשת בעזרת הרצון. לאו-דזה, ראה את ההשפעה שיש לרצון האדם על העולם וקרא לה "מגדל בבל", כלומר תחרות, מלחמה, הרס. הרצון על-פי לאו-דזה ניתן לשימוש בשתי דרכים מנוגדות:

1. אני משתמש ברצון שלי כדי לזרום עם העולם (אך בעצם מנטרל את הרצון).

2. שימוש ברצון - Will, כדי ללכת נגד השינויים הספונטאניים בעולם.

מקור השינויים האנספונטאניים, הם מקור התולדה של השימוש האסרטיבי בכוח הרצון.

ניתן לדעת מהו השימוש האסרטיבי והלא טבעי על-ידי השירים והעצות בהם משתמש לאו-דזה.

האבחנה בין השינויים ספונטאני/אנספונטאני היא כמו ההשוואה בין Wu-Wei ל-Wei, כאשר Wei, מתורגם לפעולה. על-פי סנג התרגום הנכון הוא פעולה רצונית, פעולה שנוצרה משמוש אסרטיבי בכוח הרצון, או פעולה שנוצרה בעולם הסימבולי של האדם. זהו המונח הטכני של לאו-דזה לשינויים אנספונטאניים.

ה- Wu-wei, אי-עשייה, זוהי העשייה מתוך רצון. כמו שנכתב בפרק 64: "...לפיכך: החכם רוצה לא לרצות

ואינו מוקיר סחורות שקשה להשיג, לומד לא ללמוד ושב אל מה שהמונים השאירו מאחוריהם

כדי לעזור ל"כך מעצמו" של ריבוא הדברים, אך אינו מעז לעשות." (ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).

עקרונות השינויים הספונטאניים בפרשנות Sang Peng:

בספונטאניות אין רצון אסרטיבי לשינוי. הפרשנות האפשרית אותה מציג סנג, שניתן לומר כי עקרונות השינוי נוכחים לעד בטאו. ניתן גם להתייחס לעקרונות כאל משהו שנוצר באבולוציית העולם מתוך הטאו. העקרונות לא היו לפני יצירת העולם, אלא קיומם תלוי במצב או בנסיבות בזמן ובמקום הנתונים. שום דבר אינו קבוע לעד על-ידי עקרונות פנימיים/חיצוניים. פרשנות זו יש לה עמדת כוח טובה לכלול את התפיסה של תהליך מתפתח מ- Wu (לא להיות) ל- Yu (כן להיות), ממורכב לפשוט. תפיסה זו מייצגת עולם פתוח מלא אפשרויות כפי שבא לידי ביטוי בפרק 5: "… השמים והארץ אינם מוסריים- הם נוהגים ברבוא הדברים כבכלבי קש: החכם אינו מוסרי- הוא נוהג בעם כבכלבי קש. החלל שבין שמים וארץ, כלום אין הוא דומה למפוח? אינו כלה חרף ריקותו, מוציא עוד ועוד בנועו. מרבה מלים מקרב קצו, אין טוב מלכוון למרכז." (ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).

לפיכך, כל עקרונות השינוי ספונטאניים ואנספונטאניים קיימים באופן פוטנציאלי בטאו המקורי והופכים לממשי רק כאשר העולם מתפתח מהטאו או, בהתערבות האדם בשינויים הספונטאניים.

סאנג טוען שיש ארבעה עקרונות בסיסיים במחשבת לאו-דזה:

1. עקרונות ההתפתחות
 2. הסדר וההרמוניה
 3. עקרון היין או הכוח הנשי בקוסמוס
 4. עקרון החזרה
1. עקרונות ההתפתחות אלו הם עקרונות הספונטאניות. שינויים אנספונטאניים הם הפכים לעקרונות בסיסיים אלו. קיים רעיון של התפתחות מהפשוט למורכב כפי שנאמר בפרק 42: "הדרך מוליד את האחד, האחד – את השניים, השניים – את השלושה, השלושה – את רבוא הדברים: רבוא הדברים נושאים על גבם את היין והיאנג וחובקים בזרועותיהם את היאנג ומערבלים את הצי ליצור הרמוניה..." (ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).
 2. עקרון הסדר וההרמוניה נובע מעקרון ההתפתחות. האבולוציה היא תהליך הרמוני. אמנם יין ויאנג הם קוטביים, אך אין מכאן ניגודיות או קונפליקט, אלא השלמה. דרך האיחוד נוצרת ההרמוניה, כפי שבא לידי ביטוי בפרק 51: "הדרך מולידם, הסגולה מטפחת אותם, הדברים צרים להם צורה, הנסיבות משלימות אותם..." (ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).
 3. עקרון היין (Yin), מאוד חשוב אך קשה לפרשנות שיטתית. קוטביות בין יין ויאנג מוזכרת רק פעם אחת (פרק 42, ציטוט קודם). לדעת סנג, הקוטביות יין-יאנג דומה ליחסים זכר-נקבה, אמא-בן, סוס-סוסה, חלש-חזק. לשם הנוחות קורא להם סנג קוטביות יין-נשית וקוטביות יאנג-גברית. כדי להדגיש איכויות אלו יש לציין כמה דברים חשובים:
 - כל קוטביות יין-יאנג היא הרמונית, ללא קונפליקט, כלומר ספונטאנית.
 - קוטביות יין-יאנג מקבילה לארכיטיפים של להיות/לא להיות. ישות יין הן המקור ליאנג. יין תמיד בעדיפות על-פני היאנג כיון שהיאנג תלוי בגורם הקודם לו לשינוי הספונטאני ולכן סנג קורא לכך עקרון היין.
 - לישות יאנג יש נטייה לנכס לעצמו איכויות כדי לשלוט בהן. זו דרך אחרת לומר שיש ליאנג אפשרות להפוך לישות על ידי פעולה רצונית (בפסיכולוגיה מודרנית נתן למצב זה המונח "הקשר האדיפאלי" המציג קונפליקט שנגרם על – ידי תחרות ויוצר מתח). במקרה הזה הקונפליקט הוא חד כיווני כי היין לא מתחרה עם היאנג והוא זה שיוצר את התחרות.

- כתוצאה מפעולות של כוח הרצון קיים סוג נוסף של ניגודים, ניגודי יאנג-יאנג. הקונפליקט הוא דו כיווני כי לשניהם יש רצון לתחרות. לאו-דזה משתמש במונח תחרות כדי לבטא קונפליקט בין ערכים גם אם הם חד כיווניים.
- בשינויים לא ספונטאניים העולם ההרמוני בלית ברירה חייב להתקלקל, כאוס וסבל הם התוצאות. בניגודים יין-יאנג המפסיד תמיד יהיה היאנג אבל בקונפליקט יאנג-יאנג שניהם יפסידו.
- הדרך הטובה על-מנת לפתור את הכאוס, הסבל והתחרות בעולם, היא לתת למהות היין לגבור על היאנג. לתת ליאנג לגבור על יאנג אחר יצור קונפליקט רב יותר. מאחר שהיין מסמל את הספונטאניות ואת הפעילות הלא רצונית, הוא יכול לנצח את העולם על-ידי אי-עשיה, חוסר תחרות, פרק 52: **"לעולם יש ראשית- אפשר לראות בה את אס העולם. משתשיג את האם, תדע באמצעותה את בניה"**... (ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).

מאחר והחכם אינו מתחרה בשום דבר בעולם, העולם אינו מתחרה בו ועל-פי לאו-דזה זה הנצחון האמיתי. הקדימות לישות יין על-פני היאנג אופיינית ללאו-דזה, לכן לעיתים קרובות הדאואיזם נקרא גם "פילוסופיית היין של סין". שורשי המקור לתפיסה זו הם הפטריכליזם בסין, אך יש הסבורים כי הסיבה שבגללה לאו-דזה דוגל בה היא התנגדותו ליאנג המייצגת עבורו את הקונפוציוניזם. לאו-דזה האמין שאידיאולוגיית יאנג אחראית לכאוס ולסבל בזמנו, מאחר שהיאנג כאשר הוא מנוכר מהיין מסמל את הרצון האסרטיבי. יש לרכך את היאנג ולתגבר את היין על מנת לשקם את גן-העדן שהלך לאיבוד בגלל "תסביך אדיפוס" באדם: **"מי שסגולתו בשפע משול לתינוק שרק נולד:**

הצרעה והעקרב לא יעקצוהו, השפיפון והאפעה לא יכישוהו, עופות דורסים וחיות טורפות לא יפגעו בו. עצמותיו רכות ושריריו רפים, אך אחיזתו איתנה: עוד לא ידע את אחוד הנקבה והזכר, ושרביטו הקטן כבר נעור- זה שיא האון: צווח מבקר עד ערב וגרונו אינו ניחר- זה שיא ההרמוניה..." (ספר הדאו, פרק 55, דאור/אריאל, 2007).

קיימת דוגמא אחת יוצאת דופן לקדימות היין על היאנג וזו הקוטביות בין שמיים וארץ. באופן כללי השמים הם ישות יאנג והאדמה יין, אך בפרק 25 בספר הדאו נאמר, שאדמה שמה לעצמה את מודל השמים למרות שהאדמה לא עליונה לשמיים. חריג חשוב זה נובע כנראה מהעובדה שבתקופה בה פעל לאו-דזה רעיון קדימות השמים על פני הארץ היה מקובל והוא היה חייב להכיר בו. "פיצוי" לפשרה זו היא עליונות הטאו על Heaven. הטאו הוא היין במובן הארכיטיפי והשמים הם היאנג ביחס לשמים. Earth ו- Heaven לרוב מוצגים ביחד כמיצגים את העולם הטבעי וכך לא נוצרת קוטביות.

4. עקרון החזרה מוצג בחשיבותו בפרק 40:

"בכוון ההפוך- זו תנועת הדרך,

החולשה- זה כוחו.

רבוא הדברים בעולם נולדים מן היש:

היש נולד מן האין". (ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).

למחבר נראה שהנקודה החשובה בפרק זה היא ההבחנה בין הספונטאניות לאנספונטאניות. השינוי הספונטאני תואם לעקרונות האבולוציה, סדר ויין. לדעתו משמעות החזרה בלאו-דזה היא התוצאה הסופית הטבעית של תהליך מסוים של שינוי. כניסה ויציאה מהטאו- כלומר המוות. אם אין התערבות

בשינוי ספונטאני בחיים על-ידי כוח הרצון, לא תהיה סכנה, סבל או מוות טרם זמנו. במובן מסוים זו תנועה מחזורית: טאו-יין-ריק – כלום וחוזר לריק. אין בצורה זו מעבר בין שני קטבים אלא חזרה למקום שממנו באת.

קיים מובן נוסף לעקרון החזרה בטאו טה צינג וזו החזרה לטאו, כלומר העצמה של יסודות היין על פני האדמה. רעיון זה מבוסס על האמונה שהטאו הוא מקור החיים וההרמוניה. מאחר ותכונות היין מיצגות את הטאו, החזרה לטאו משמעותה להפרות ולגדל את כוח היין. ללא כוח היין, היאנג ופעולותיו לא יכולים להחזיק מעמד. לא קיים תהליך התפתחותי מהיאנג ליין אלא רק מהיין ליאנג. המטרה היא לקבל חיזוק מהטאו/ מהיין לצורך התפתחות נוספת: "הנפש הרוחנית והנפש החומרית חובקות את האחד- התוכל לעזבו? הנשימה מרוכזת והרכות בשיאה- התוכל להיות תינוק?"... (פרק 10) וכן פרק 16: "בא עד קצה הריקות מחזיק בלב הדממה, כל הדברים נוצרים יחד- באמצעות שתי אלה אצפה בשובם".... (ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).

עקרונות השינויים האנספונטאניים:

עקרונות אלו מנוגדים לעקרונות הספונטאניים. האלמנט החשוב כאן – הרצון לאסרטיביות, פעולה רצונית או מנטאלית או פיזית. שום פעולה פיזית לא יכולה להתרחש ללא מחשבה מנטאלית. סג טוען כי הסיבה שהאדם רוצה להביא את רצונו, הוא חוסר שביעות רצון ממצבם הטבעי של הדברים. אין סיפוק משינוי ספונטאני ביקום ולכן קורא: What is enough? כאשר אין סיפוק תהיה כפיית רצון על מנת לקבל את מה שרוצים. האבחנות שיעשו לגבי טוב/רע הן מעשה ידי אדם והן אבחנות אנספונטאניות. קיימים חמישה מאפיינים לפעולות רצוניות:

1. להיות במצב מנטאלי ש"לא יודע מה מספיק".
2. ניכור של פעולה אנושית ממקור החיים – הטאו והתכונות הייניות (כאן נוצר הניגוד יין-יאנג שמובחן מהקוטביות ההרמונית של יין-יאנג).
3. יצירה של קיצוניות ניגודים יאנג-יאנג.
4. חזרה לאנספונטאניות בין שני ניגודים.
5. תוצאה רעה של המעשה (מחויב במציאות).

יש לציין כי לאו-דזה אינו מדבר בטאו טה צינג על כל מאפיין בנפרד אלא כולל אותם ביחד: "מוטב לחדול מלהחזיק ולמלא. נחשל ונשחזי, והחדות לא תשמר לאורך ימים. זהב ואיחד ממלאים את הבית, ואיש לא יוכל לשמרם. המתפאר בעושר ובכבוד ממיט על עצמו שואה. היסוג משנשלם פעלך, זה דרך השמים." (ספר הדאו, פרק 9, דאור/אריאל, 2007).

להשתמש ברציונאל כדי לפתור בעיות שנוצרו על-ידו רק יחמירו את המצב. על-פי הטאו על מנת לפתור בעיות אלו יש להשתמש בפעולות חסרות רצון, חסרות תחרות, לטפח איכויות יין בעצמי ובעולם מאחר והנקבה תמיד גוברת על הזכר באמצעות השלווה!

יש לשים לב, שנצחון היין על היאנג הוא אמיתי ולא שלב במחזוריות בין ניגודים, כיון שקיימים פרקים בהם עוסק לאו-דזה בפתרון קונפליקטים אנספונטאניים במחזוריות כפי שנכתב בפרק 58: "כשהשלטון נרפה, העם נקי כפיים: כשהשלטון נמרץ, העם רב-מזימות. המזל הטוב- סמוך לרע, המזל הרע- אורב לטוב: מי ידע גבולם? אין להם חוק..." (ספר הדאו, דאור/אריאל, 2007).

בספור המקרה אדגים כיצד טיפוח היין ירגיע את התפרצות היאנג ויביא שקט ושלוה לאדם.

ספור מקרה

גבר בשנות הארבעים המוקדמות לחייו, הגיע לטפול ומתלונן על כאבי גב תחתון, כאבי ברכיים ובזמן האחרון, כאבי ראש תכופים ותוקפניים, עיניים כואבות ובווערות. שאלות נוספות העלו, כי הוא צמא תדיר, טעם מר-אש בפיו, בזמן כאבי הראש מתלווה גם חרשות, או צפצופים באוזניים. כמו כן סובל מהזעת לילה באזור כפות הידיים בית החזה והראש, שנתו קלה ומלווה בסיוטים, התנהגותו בחדר חסרת מנוחה וקצרת סבלנות לשאלות. בדיקות נוספות שנעשו לו העלו כי הדופק "צף", הלשון אדומה נטולת חיפוי, מתקלפת בחלקה האחורי ונפוחה בצדדים.

בניתוח המקרה נראה כי הקונפליקט בין היין והיאנג, עליו מדבר סנג במאמרו, גורם למטופל קשיים רבים. האיבחון מעלה כי קיים כאן צרוף של חסר יין בכליות הגורמת לעליית יאנג הכבד. מצב חסר בכליות, איבר הנחשב למקור היין והיאנג על פי הרפואה הסינית, ניכרים בתלונתו על כאבי הגב והברכיים המקושרים לאזורי שליטה של הכליות. הצמא ההזעה הלילית קשיי השינה והתנהגותו הם סימנים מובהקים לחסר יין – היין האחראי לשעות אחה"צ והלילה, לשקט ולשלווה, למנוחה ורגיעת הגוף, ניקוי וחיודש האנרגיה לקראת היום, נמצא בחסר ולכן אנו רואים התבטאות של סימנים המאפיינים את היאנג. סימן נוסף לחסר בין היאנג הוא הלשון האדומה והמתקלפת. יין הכליות אינו מצליח להזין את יין הכבד ולמנוע את עליית יאנג הכבד ולכן אנו רואים את התפרצות כאבי הראש התוקפניים, הרגשת החרשות והבערה בחלק גוף עליון – אזור המקושר ליאנג. התבטאות נוספת של הכבד והעודף בו היא הלשון הנפוחה בצדדים, אזור המקושר לכבד וכן הרגשת הדופק הצף המתיחס לכך שהיאנג בגוף עלה לפני השטח, (לכיוון השמיים), כיוון שהיין הדלדל ולא היה בכוחו להחזיקו קרוב לאדמה.

זוהי דוגמא לאופן בו מצב של חוסר איזון בין יין ליאנג גורם להראות כמצב של עודף (התבטאות היאנג המתקיף בכאב), אך מסתתר מתחת מצב של חסר יין. על כן הטיפול יתמקד להחזיר את הבסיס, את האדמה, את היין, את החסר, כדי להזין את הגוף ולהביאו לאיזון.

כפי שנאמר במאמרו של סנג, יש להעצים את יסודות היין על פני האדמה. תאור מקרה זה מראה, כי נוצר מצב של שינוי אנספונטאני ויציאה מהטאו שהוא מקור החיים וההרמוניה. מאחר ותכונות היין מייצגות את הטאו, החזרה לטאו משמעותה להפרות ולגדל את כוח היין. ללא כוח היין, היאנג ופעולותיו לא יכולים להחזיק מעמד. המטרה היא לקבל חיזוק מהטאו/ מהיין לצורך התפתחות נוספת.

סכום

לאו-דזה, בספר הדאו, מתאר ומסביר את העולם והתהליכים הקורים בו. Sang Peng במאמרו מציג את לאו-דזה ואת מושגי היין והיאנג כתפיסה מחזורית בין שני ניגודים הנעדרת משינויים ספונטאניים, אותם הוא מיחס ליין ואופיינית לשינוי אנספונטאני המיוחס ליאנג. החכם הטאואיסטי הן על – פי לאו-דזה והן על-פי סנג, הוא זה שיודע ללכת בדרך של שינוי ספונטאני ונמנע משינוי אנספונטאני. בעשותו כך משקם ומשמר החכם את השלום והשלווה בעולם וחי חיים ארוכים, חופשי מסכנות.

בספור המקרה הצגתי את התבטאות התפיסה של לאו-דזה לגבי משמעות היין והחיזוק שנותן לכך סנג פנג במונחים ספונטאני/אנספונטאני. העצמה של יסודות היין על פני האדמה, הן הבסיס להתפתחות היין והיאנג, ללא כוח היין, היאנג ופעולותיו לא יכולים להחזיק מעמד. התהליך ההתפתחותי הן על-פי לאו-דזה והן על-פי סנג הוא מהיין ליאנג ולא להיפך!

”...המבין את הרעיון המרכזי העומד מאחורי עקרון שלמות הניגודים, היין-יאנג, יבין מתוכו איך עליו לחיות כדי לשמור על בריאותו: לעבוד ביום ולישון בלילה, לאכול מספיק ולא יותר מדי, לשמור את כוחו ולא לבזבז אותו”... (ספר “הרפואה הפנימית של הקיסר הצהוב”, ע”מ 27, 1994).